

Den norske strafferetts kilder.

Af riksadvokat HAAKON SUND.

Da Norge i 1814 fikk sin statsforfatning, var ennå *Norske lov* av 15/4 1687, særlig dens 6. bok „*Om misgjerninger*“ den viktigste straffelov i Norge. Lovbokens straffebestemmelser var allerede dengang håpløst foreldet, og de var hellerikke uttømmende. Den befattet seg således ikke med forhold som hørte under den såkalte politilovgivning, det vil etter den tids sprogbruk si: lover angående den offentlige orden og sikkerhet, samferdsel, næringsdrift, avgiftsvesen og lign.

I løpet av det 18. århundre ble Norske lovs straffebestemmelser i nogen utstrekning supplert eller endret ved kongelige *Forordninger*, *Anordninger* og *Plakater*. Av slike kan særskilt nevnes frd. av 13/6 1771 om opphevelse av straffen for leiermål, og frd. av 20/2 1789, som vesentlig formildet de strenge straffer for tyveri og heleri. De mange reskripter, resolusjoner og kollegialskrivelser, som omhandler strafferettslige emner, hadde ikke egentlig lovs kraft.

Grunnlovens § 94 bestemte, at en ny almindelig sivil og kriminal lovbok skulde foranstalles utgitt på første eller om dette ikke var mulig på annet ordentlige storting. Ved lov av 25/10 1815 ble straffen for visse forbrytelser i vesentlig mon humanisert, men iøvrig viste det seg hurtig av grunner som konstituentene ikke var oppmerksom på, at grunnlovens program for utgivelse av en sivil og kriminal lovbok ikke kunne realiseres. — Først i 1828 ble der nedsatt en kongelig kommission med det oppdrag å utarbeide forslag til en alminnelig, borgerlig straffelov. Allerede i 1831 fremla kommissionen et fullstendig lovutkast. Lovutkastet nådde frem til behandling i stortinget i 1839 og ble da antatt med endel endringer. Disse bevirket, at loven av kongen ble nektet sanksjon. Utkastet ble påny innbragt for stortinget i 1842 og stortingets lovvedtak ble da sanksjonert av kongen den 20/8 1842. Denne lov angående forbrytelser — alminnelig kalt *kriminalloven* — omfatter kun hva man har kalt „de almene og naturlige“ forbrytelser og forseelser, som kan sies å krenke en annens rett, derimot ikke overtredelse av ordensforskrifter eller andre i moralsk henseende neutrale handlinger, som visstnok kan inneholde en krenkelse av det offentlige eller privates rett, men henhører under et spesielt avgrenset område, såsom overtredelser av pris- og avgiftsbestemmelser, rettergangsregler, bestemmelser om næringsdrift og overhode „hvitkrave“-forseelser. Det må imidlertid tilføyes, at denne distinksjon bare ufullstendig er gjennomført ved fordelingen av Kriminallovens og de øvrige straffeloves virkeområde, og at denne fordeling ofte ikke er saklig begrunnet.

Med hensyn til den egentlige politilovgivning må spesielt nevnes *politiforordningen* av 22/10 1701. Opprinnelig gjalt denne forordning bare for de danske kjøpstæder, men dens virkeområde ble ved res. av 8/8 1738 utvidet til også å gjelde stiftstæder i Norge med endel endrin-

ger. For Christianias vedkommende ble ved anordning av 12/2 1745 „politens indretning“ særskilt behandlet. Forøvrig hadde jo det dansk-norske enevoldsstyre megen forkjerlighet for alt som vedkom politiet (i utvidet mening) og dens viktigste bidrag til lovgivningen var nettopp alskens „politilover“.

Kriminalloven av 1842 undergikk ved senere lover visse forandringer. Av disse tilleggs- og endringslover må særlig nevnes lov av 3/6 1874, som i vesentlig grad *formildet* straffen for en rekke forbrytelser. Loven av 1874 er bemerkningsverdig også av den grunn, at den — riktignok på et nokså begrenset område — brøt med det gjeldende prinsipp hvoretter straffen var eneste repressjonsmiddel mot forbrytelser, idet loven åpnet adgang til å la barn i alderen 10 til 15 år innsette i oppdragelsesanstalt istedetfor å straffe dem.

Videre må nevnes lovene av 29/6 1889 og av 28/6 1890. Til grunn for disse lover ligger utkast utarbeidet av den nedenfor omtalte straffelovskommission med *Getz* som formann. Disse straffelovsnoveller, hvis nærmeste oppgave visstnok var å bringe straffeloven i bedre harmoni med den nyinnførte rettergangsorden i straffesaker, gjør atskillige forandringer i den gamle kriminallov. Særlig loven av 1889 gjør store forandringer i den gamle lovs alminnelige bestemmelser og begge lover bringer vesentlige endringer i våre viktigste straffebestemmelser, nemlig i kapitlene om legems- og æresfornærmels og om formueforbrytelser. Ved begge disse lover ble straffesatsene for flere forbrytelser betraktelig *nedsatt* og de har herigjennem bidratt meget til humanisering av vår strafferettspleie.

Endelig må i denne forbindelse nevnes loven av 2/5 1894 om *betingede straffedommer*. Denne lov som ble vedtat på grunnlag av utkast utarbeidet av straffelovskommissjonen av 1885 har været av inngripende betydning for vår strafferettspleie. Reglene om betingede straffedommer ble senere overført til straffeloven av 1902, dens §§ 52—54, og er senere utbygget ved flere tilleggslover.

I 1885 ble oppnevnt en kommisjon med daværende professor *Getz* som formann med det oppdrag å komme med forslag om *revisjon av straffeloven*. I 1887 fremla *Getz* sit *utkast* til straffelovens alminnelige del med motiver. På grunnlag av dette utkast avga kommisjonen etter 6 års forløp, i 1893, fullstendig innstilling til *Alminnelig borgerlig straffelov* med motiver. Deretter fulgte de kongelige proposisjoner om ny straffelov (Oth. prp. nr. 24 for 1898/99, gjentat i oth. prp. nr. 14 for 1900/01) og innstillinger fra Stortingets justiskomite (Innst. O. VII for 1899/1900 og O. I. for 1900/01). Behandlingen i Stortinget er referert i Odelstingstidende side 396—829, 1038—1061 for 1901/1902 og i lagtingstidende side 162—314 og 317—335 for samme år. Loven ble sanksjonert den 22 mai 1902. Opprinnelig var forutsetningen, at den skulle tre i kraft d. 1/1 1904, men ved lov av 28/11 1903 ble dens ikrafttreden utsatt til 1/1 1905.

Samtidig med straffeloven ble loven om dens ikrafttreden sanksjo-

neret. Denne lov, som er utformet av strafferettskommissjonen, inneholder også endel bestemmelser av ikke-strafferettslig art, vesentlig vedkommende *erstatningsretten*.

Samtidig med den nye borgerlige straffelov ble også den nye militære straffelov sanksjonert. Utkastet til denne lov er ikke utarbeidet av straffelovkommissjonen, men av en særskilt kommission med daværende amtmann *Qvam* som formann.

Straffelovkommissjonen av 1885 har foruten utkast til borgerlig straffelov og de foran nevnte lover om straffelovens ikrafttreden, lovene av 1889 og 1890 om forandringer i den gamle kriminallov og loven om betingede straffedommer også avgitt innstillinger til lov av 6/6 1896 om behandling av forsømte barn, lov av 31/5 1900 om løsgjengeri, betleri og drukkenskap og fengselsloven av 12/12 1903. Disse lover er alle av betydning for strafferettspleien.

Straffelovkommissjonen utarbeidet også forslag til lov om behandling av *embeds- og bestillingsmenns disiplinærforseelser* og deres *avskjedigelse*. Dette forslag ble ikke lov, men enkelte bestemmelser i utkastet ble tatt inn i straffelovens §§ 324 og 325 og i § 10 i loven om straffelovens ikrafttreden.

I det forløpne halvhundreår siden den borgerlige straffelov utkom har den undergått atskillige forandringer ved tallrike *tilleggslover*. Av disse vil de viktigste bli nevnt i det etterfølgende.

Qvislingregjeringen under det tyske okkupasjonsstyre utferdiget flere såkalte lover angående forandringer i den borgerlige straffelov. Av samme regjering ble også utferdiget en såkalt lov med bestemmelse en bloc om forhøyelse av straffene for en rekke straffbare handlinger under den pågående krig. — Ingen af disse Qvislingregjeringens lover er gjeldende etter frigjøringen.

Loven om straffelovens ikrafttreden er forandret ved en rekke endringslover uten større strafferettslig interesse.

I 1922 ble av justisdepartementet oppnevnt en komite med professor *Skeie* som formann til å oppta til revisjon visse deler av straffeloven. Innstillinger fra denne komite ligger til grunn for den foran nevnte tilleggslov av 4/7 1927 angående forandringer (vesentlig bestående i forhøyelse av straffesatsene) i kapitlet om *forbrytelser mot sedelighet*, og tilleggslov av 22/2 1929. Sistnevnte lov gjør meget inngripende forandringer i bestemmelsene i straffelovens alminnelige del om den strafferettslige *tilregnelighet*, reglene om *sikring* og *forvaring* og reglene om *betingede straffedommer*. Etterat denne komite var oppløst ble der i 1934 oppnevnt en ny straffelovskomite med riksadvokat *Sund* som formann. Denne komites innstilling ligger til grunn for de ved loven 10/3 1929 gjorde endringer i straffelovens kapitel om *ærekrenkelse*. Komiteen leverte i 1935 et motivert forslag om forandring i straffelovens § 245 om *fosterfordrivelse* og til en særskilt *lov om avbrytelse av svangerskap*. Forslaget ble ikke opptatt av regjeringen. Da komiteens mandat ble tilbakekalt i juli 1941 forelå fra dens hånd forslag

med motiver trykt i korrektur om forandringer i straffelovens bestemmelser om *formuesforbrytelser*. Forslaget ble etter frigjøringen fremmet som kongelig proposisjon og ligger til grunn for straffelovsnovelen av 11/5 1951. I 1947 ble en ny komite oppnevnt til revisjon av visse deler av straffeloven med lagmann *Erik Solem* som formann. Etter Solems død i 1949 ble sorenskriver *Ole Harbek* komiteens formann. På samme tid ble komiteens mandat i noen grad utvidet, idet det ble bestemt, at komiteen også skulle tjene som *konsultativt organ* for justisdepartementet i strafferettslige spørsmål. Etter denne komite's forslag ble der ved lov av 5/12 1950 foretatt en rekke forandringer i 8. og 9. kapitel, som gjelder forbrytelser mot statens selvstendighet og sikkerhet, og mot Norges statsforfatning og statsoverhode. Endringene er grunnet på erfaringene fra krigstiden og må betraktes som et ledd i rikets beredskapspolitikk.

Den alminnelige borgerlige straffelov behandler ingenlunde alle straffbare handlinger. Speciallovgivningen, hvorunder man i denne forbindelse kan regne med både den militære straffelov og loven om straff for handlinger som påtales ved riksrett, inneholder en mengde påbud og forbud, hvis overtredelse er belagt med straff. Vår kriminalstatistikk gir ikke opplysning om antallet av straffelovsdelikter i relasjon til antallet av andre straffbare handlinger, men der kan ikke være tvil om, at atskillig flere personer blir straffet (ved dom eller vedtakelse av bot) i henhold straffebestemmelser i spesiallovgivningen enn de som blir felt til straff i henhold til straffeloven. Forutsetningen har ganske visst været, at alle grove forbrytelser og forbrytelser som gir til kjenne et fordervet sindelag skulle høre inn under den alminnelige straffelov, mens små overtredelser som ikke setter samfunnets ro og sikkerhet i fare og overtredelser som i moralsk henseende er nøytrale kunne henvises til spesiallovgivningens repression. Disse regler er dog ofte ikke fulgt, når handlinger er belagt med straff, og fordelingen mellom de to kategorier er ofte ikke saklig begrunnet. Det må visstnok erkjennes, at den mening som straffelovskommisjonen uttaler i sin innstilling s. 3, at „straffeloven skal innta en sentral og ledende stilling i den hele straffelovgivning“ bare ufullkomment er blitt realisert.

Når en spesiallov kommer til anvendelse kan ordningen være den, at den spesielle lov innholder en selvstendig straffeklausul med angivelse av såvel strafferekvisitter som straffeart og straffesats. Imidlertid bestemmer straffeloven § 1, at straffelovens første del d. v. s. straffelovens alminnelige bestemmelser skal anvendes på alle straffbare handlinger, forsåvidt intet motsatt er bestemt. Sådanne motsatte bestemmelser forekommer i spesiallovgivningen, men er ikke hyppige. Således kan nevnes, at det hender, at en spesiallov pålegger straff for en handling uten skyld (f. eks. gjerdeloven), at inndragning finner sted hos en ikke-skyldig (rusdrikkeloven, tolløven), og at bot kan inndrives hos en ikke-skyldig (havneloven, reindriffløven). Større betydning har det måskje, at straffeloven selv innskrenker flere av sine alminne-

lige bestemmelser til kun å gjelde „denne lov“ d. v. s. straffeloven. Dette er således tilfelle med de fleste av straffelovens legaldefinisjoner. — Videre bestemmer straffeloven § 2, at de straffbare handlinger som omhandles i andre lover skal regnes som forbrytelser, for såvidt de kan medføre fengsel over 3 måneder eller hefte over 6 måneder eller fradømmelse av offentlig tjeneste. De øvrige straffbare handlinger regnes som forseelser. Bestemmelsen er gjentatt i ikrafttredelsesloven § 5, men her kun for eldre lover (d. v. s. lover eldre enn straffeloven), mens regelen i strl. § 1 gjelder både eldre og yngre lover. — Av slike lover med helt ut selvstendig straffeklausul må særskilt nevnes rusdrikkeloven, bygningsloven, motorvognloven, tolloven, handelsnæringsloven og prislovene.

Straffen for overtredelse av bestemmelser i spesiallov kan imidlertid være etablert også på den måte, at straffen får sin sanksjon og utforming i den alminnelige straffelov. Vedkommende spesiallov kan direkte henvide til en av straffelovens straffebestemmelser som anvendelig på forholdet. Men fornemmelig er det systemet med de såkalte blankettstraffebud, som medfører, at straffebud i straffeloven får anvendelse på overtredelse av normer, som er trukne opp i spesiallovgivningen. Normen (påbudet eller forbudet) må altså søkes i den spesielle lov, mens straffeloven dirigerer straffen, hvilket dog ikke hindrer, at også den spesielle lov kan uttale seg om visse straffbarhetsrekvisitter. Av sådanne blankettstraffebud i straffeloven kan nevnes §§ 85, 156, 325 nr. 2, 339 nr. 2, 341, 1. ledd, 352, 2. ledd, 2. del, 357, 361, 365, 414, 417—421.

Straffelovens blankettbestemmelser er ikke bare anvendelig på overtredelser av påbud og forbud i andre lover, men også på overtredelse av forskrifter eller regler, som er utferdiget i *henhold* til en lov. Undertiden uttaler blanketforbudet uttrykkelig dette. Således heter det i §§ 352 og 357: „ved lov eller i henhold til lov givne forskrifter (bestemmelser)“. Det samme må gjelde om det ikke uttrykkelig er sagt.

Blankettstraffebudene uttaler seg ikke om hvilken myndighet kan eller skal utferdige de forskrifter, hvis overtredelse de truer med straff. Det er dog en given sak, at det må være en *offentlig* myndighet, hvilket også leilighetsvis uttrykkelig er uttalt, jfr: § 339, 2. Det kan være kongen, kommunestyret (med eller uten kongelig stadfestelse), øvrigheten, helserådet, havnestyret, brannstyret o. s. v. Forutsetningen må imidlertid alltid være, at denne myndighet enten har en almen kompetanse eller tilhører en offentlig forvaltningsgren, som har sin oppgave på det felt som forskriftene har for øye. Selv om det ikke i alle tilfelle er sagt, må det ufravikelig gjelde, at forskriftene må ha sin *hjemmel i lov*. Det følger av grunnloven § 96, som uttaler, at ingen kan dømmes uten etter lov. På grunn av denne grunnlovsbestemmelse har der forøvrig været reist betenkeligheter med hensyn til delegasjon av lovgivningsmyndigheten, når der spørres om straff. Kan forskrifter utferdiget av nogen myndighet i henhold til lov gjelde som lov? Ordningen med de-

legasjon av lovgivningsmyndigheten kan imidlertid støtte seg til en lang lovgivningspraksis, som tok sin begynnelse med sunnhetsloven av 1860 og politiloven av 1866, og senere har fått økende anvendelse. Ordningen må også sies å ha været nødvendig under samfunnsforvaltningens vekst i omfang og differensiering. Ordningen har i talrike tilfelle været godkjent av domstolene, og dens grunnlovsmessighet kan vistnok ikke lenger med nytte anforktes. Det har også været godkjent, at en offentlig myndighet, som har fått bemyndigelse til å utferdige forskrifter i henhold til lov, har delegert denne bemyndigelse til en annen myndighet for å utforme de mere spesielle forskrifter, som måtte vise seg nødvendige jfr. Norsk rettst. 1923—482. —

Av de foran nevnte blankettstraffebud må særskilt bemerkes § 339 nr. 2, som setter straff for „å overtre noen av offentlig myndighet i henhold til lov given forskrift“, § 352, 2. ledd, 2. del, som gjelder regler til vern mot ildsvåde, og § 357 som setter straff for å overtre de særlig av helserrådet utferdigede helseforskrifter og § 365, som handler om arbeidervernet. Disse bestemmelser har i utviklingens medfør fått stor betydning og hyppig anvendelse. De kan sies å være helt uunnværlige for vårt velferdssamfunn.

§ 339 setter som betingelse for overtredelsens straffbarhet, at forskriften inneholder en *trusel om straff*. Ingen av de øvrige blankettstraffebud gjør et lignende forbehold. — § 339 nr. 2 rammer bl. a. og i første rekke overtredelsen av de av kommunestyret vedtatte og av kongen approberte *politivedtekter*, som nå er utferdiget for samtlige byer og herreder i landet. Hjemmelen for by- og herredstyrene til å beslutte disse politivedtekter („vedtekter til å ordne de under ordenspolitiet hørende anliggender“) er opprinnelig gitt ved lov av 26/5 1866 om politivesenet i Christiania. Denne lov ble ved lov av 17/6 1869 utvidet til også å gjelde for rikets øvrige kjøbstæder, ved lov nr. 6 av 28/5 1881 til å gjelde for ladesteder og endelig ved lov nr. 1 av 6/6 1891 til å gjelde for rikets herreder. — Opprinnelig hadde disse politilover egne og selvstendige straffebestemmelser. Imidlertid opphevet § 3 i loven av 1902 om straffelovens ikrafttreden „samtlige i eldre lov inneholdte bestemmelser av strafferettslig innhold“ og altså også politilovenes straffebestemmelser. I deres sted trätte da straffebestemmelsen i § 339 nr. 2. — Det var kun politilovenes bestemmelser av *strafferettslig* innhold som ble opphevet ved straffelovens ikrafttreden. De øvrige bestemmelser i politilovene gjelder fremdeles.

Ofte vil en lovovertrædelse etter ordlyden samtidig rammes av straffeloven og en spesiallov. Hvis de to straffebud rammer hver sin side av lovovertrædelsen eller de har forskjellige strafferevisitter foreligger idealkonkurrans og begge straffebud kommer i så fall til anvendelse. Hvis gjerningsbeskrivelsen i de to straffebud, om ikke i ord så dog i mening, er identiske, er der ingen grunn til eller rimelighet i å anvende begge straffebud. Man ser dog ofte at det i domme i straffesaker henvises til begge straffebud. Ikke sjelden har loven selv avgjort

rangfølgen, idet den tilføyer straffebestemmelsen et forbehold om, at den kun kommer til anvendelse, „såfremt ikke strengere straffebud blir å bruke“ (arbeidervernloven) eller „forsåvidt forholdet ikke går inn under en strengere straffebestemmelse“ (skattelovene) eller en lignende klausul. Ellers kan spørsmålet om hvilken lov blir å anvende volde atskillig tvil. Avgjørende bør da formentlig være hvilket straffebud har den *høyeste straff* og dernæst hvilket straffebud er *det yngste*.

Det gjeldende system — straffeбудenes spredning utover et stort antall spesiallover i større eller mindre kontakt med den alminnelige straffelov — er vesentlig historisk bestemt og ikke logisk begrunnet. Systemet er innviklet og tvetydig og gir anledning til tvil ved subsumsjonen. Der kan muligens være grunn for straffelovkomiteen til å opppta til overveielse om ikke dette system i noen grad kan rasjonaliseres, og da i retning av straffelovens primat overfor handlinger, som er nå kriminalisert i spesiallovgivningen. —

To spesielle straffelover står i en særstilling, nemlig den militære straffelov av 22/5 1902 og loven av 5/2 1932 om de straffbare handlinger som påtales ved riksrett. Begge disse lover er innen sit område suveræne og eksklusive. —

Saker som påtales ved riksrett er saker som anlegges mot statsrådets, stortingets (derunder riksrettens) og høyesteretts medlemmer for straffbart forhold de „*som sådanne*“ har gjort seg skyldig i. — Alle straffelovens bestemmelser er anvendelige i riksrettssaker, men da som nevnt forfølgning ved riksrett er begrenset til straffbare handlinger, som de nevnte personer *som sådanne* har gjort seg skyldig i, blir det fortrinnsvis straffelovens 11. og 33. kapitel, som handler om tjenesteforbrytelser og tjenesteforseelser, som kommer til anvendelse. Ved siden herav kriminaliserer lov nr. 1 av 5/2 1932 endel andre handlinger, som ikke rammes av noen bestemmelse i straffeloven eller med hensyn til hvilke der kan være tvilsomt om de rammes av straffeloven. — Det må bemerkes, at straffelovens alminnelige bestemmelser i første del får anvendelse også i saker som påtales ved riksrett — dog med visse unntakelser, hvorav her kun skal nevnes, at foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak ved riksrett i intet tilfelle er kortere enn 15 år. —

Den militære straffelov gjelder i fredstid kun personer, som tilhører den vepnede makt, derunder heimevernets befalingsmenn og menige, men derimot ikke medlemmer av sivilforsvaret. I krigstid kan derimot den militære straffelov for visse handlingers vedkommende anvendes også likeoverfor andre personer, fortrinnsvis, når forbrytelsen begås på krigsskueplassen.

Den borgerlige straffelovs alminnelige del gjelder også i militære straffesaker. Derimot har den militære straffelov sine egne, selvstendige straffebud, omenn det tildels kan forkomme, at den militære straffelov for bekvemhets skyld (f. eks. når det gjelder falsk anklage eller ærekrenkelse) henviser til de tilsvarende bestemmelser i den borgerlige straffelov.

Den militære straffelovs 8. og 9. kapitel inneholder de såkalte *krigsartikler*. Disse får kun anvendelse på handlinger, som forøves i *krigstid*. Krigstid er tiden fra det tidspunkt den vepnede eller vedkommende avdeling av samme er beordret satt på krigsfot og inntil den atter er satt på fredsfot. Loven inneholder ikke noen bestemmelse om hvilken myndighet treffer avgjørelse om tidspunktet for, når den vepnede makt skal settes på krigsfot og når den etter krigen skal ansees satt på fredsfot. Formentlig må det da være kongen, som treffer denne avgjørelse eller, såfremt han er ute av funksjon, det kgl. justisdepartement. Denne av kongen eller departementet trufne avgjørelse må være bindende for domstolen. Det er formentlig intet til hinder for, at de nevnte tidspunkt fastsettes forskjellig for de forskjellige våpen.

Haakon Sund.

Meddomsrett eller jury i straffesaker for lagmannsrett.

En meningsmåling blandt lagrettemennene i Hålogaland.

Av lagmann TRYGVE LEIVESTAD.

Siden straffeprosessloven av 1887 gjeninnførte legfolks aktive deltakelse i strafferettspleien, i underretten som meddommere, i lagmannsretten som jury, har det visst ikke vært rettet noe alvorlig angrep på selve legdommerinstitusjonen. Det er godtatt som et naturlig demokratisk prinsipp at straffesaker i alminnelighet ikke skal kunne pådømmes uten at legdommere er med på å avgjøre skyldspørsmålet. Innslaget av folkelig syn og rettsoppfatning er et verdifult korrektiv og noe av en demokratisk garanti, samtidig som det har stor folkeoppdragende betydning at legfolk er aktivt med i rettspleien.

Juryinstitusjonen derimot har i den siste menneskealder fra tid til annen vært utsatt for skarpe angrep fra juristhold, og det har vært talt sterkt for at den burde avløses av stor meddomsrett. Det nyeste forslag om endring er vistnok det kompromissforslag som lagmann Aasgaard har satt fram i 1951. Det går i hovedsak ut på at lagmannsretten skal beholdes i sin nuværende form med jury i saker som den behandler som første instans. Disse saker skal innskrenkes til de alvorligste forbrytelser som drap, ran og alvorlige sedelighetskrenkelser. Alle andre saker skal behandles av vanlig underrett som første instans. Innbringes de til fornyet behandling ved lagmannsrett, skal lagmannsretten settes som stor meddomsrett med 3 fagdommere og 4 legdommere. Forslaget er inntatt i et foredrag av lagmann Aasgaard trykt i Medlems-